

ZAKI 'LETRE 'LA YCCNDIA-

Zaki 'letre 'la yccndia 'bhε ŋgblo

-Dele 'ke Zaki 'le εε? Μεε -bebe pe dɔɔ Zaki -o 'ke Μεεζαν Zesu Krisi neεne- 'le (Matie 6.35, Maki 6.3, Galasi 1.19, 1 Korenti 15.7). -E -yaa Zesu 'yi mu -lεdɔ' 'la 'yaa- Zeruzalemu 'mu a zilεε- mu 'ε do 'le (Klezza 15.13-21, Galasi 2.9). Zaki 'letre 'lεε- ɔdia, 'bhεε- -ya ɔkpaa Izraeli -gbaa vu ta plε 'ε ni. 'Duŋ- yaa -yaa -we 'zi 'ke Izraeli -gbaa gwe -zeze 'gbu mu 'ε 'le, -e -yaa -we 'zi 'ke Zuufu mu 'la -woo 'gbu ɔnaa Zesu ni 'mu -la -le. Μεε mu ɔyaa -yren 'la 'kpa zii' 'mu ta, 'bhεla- -yile 'mu -gwa Izraeli 'kleen 'ε 'yi, 'bhεε- 'mu -ja 'kleen 'bhεεke mu 'yi. Zaki pe dɔɔ 'bhε Zuufu -glɔɔn mu 'ε 'mu -le -Waanbhaa' a meε kplankplan mu 'ε 'le. 'Letre 'lεε- 'yi, -e zruwlaa- -o 'kpee dɔɔ -woo ta -yren mu 'ε 'yikun. 'Bhεε- -ya ɔpia -o ni 'ezin- dɔɔ -woo 'gbu kle -zadɔ' mu 'le, 'bhεε- -woo ŋgblo 'kpala -o -lεε mu 'ε ɔla, 'bhε 'pegee 'ke -o 'taawo 'elrele -waa' 'kpaleyza zi 'ε ta. -E pezan mu -liala dɔɔ 'mu 'laa 'mu 'gbu magbaandεlε 'mu 'kɔɔ -gɔli' 'ε -zayi', 'bhεε- -e 'kɔɔfleŋzan mu -liala 'ezin-.

Zaki -yaa' 'letre 'ε 'yi -jan ŋgblo mu 'ε ɔpia (Zaki 1). -Ya neεne- Zesu 'yi mu 'ε 'kpeeelkaan dɔɔ -woo -yrekpa' -o 'gbu ba. -Yoo -liala 'ezin- dɔɔ waa pezan mu do -kplen 'lεdɔlε -a ma, 'bhεε- 'ke -o 'kɔɔfleŋzan mu mafinyanwo. 'Bhεε- dρɔɔn' -e pe -o ni dɔɔ -o bhɔ 'kɔɔfleŋzan mu 'ε ba (Zaki 2).

Μεε 'la zan mu -o 'gbu kun 'bhii- -zadɔ' mu,

'bhεε- 'ke -wa zi 'bhii- -o mεε -bhεεke' mu daan -Waanbhaa' a -jan 'ε 'le, Zaki 'bhe zan mu 'ε -liala dɔɔ waa -o 'gbu magbaandε, 'bhe 'pegee sradole laa 'sɔlε- -o ni, 'bhεε- -woo 'gbu 'wojan- mu 'ε 'klɔsikun 'elrele (Zaki 3.1-4.12).

-E pezan mu -liala 'ezin- dɔɔ - woo -yrεkpa' -o 'gbu ba, 'kooko- waa -o 'gbu magbaande (Zaki 4.13-5.6).

Zaki a 'lεtεrε 'ε 'lεyanyrε 'ε ॥nɔɔ, -e -za dɔ gbe drεewoa- Zesu 'yi mu 'ε 'kpee dɔɔ -o bo 'eglɔɔle -o ta -yren mu 'ε 'yi, 'bhe 'pegee -e pe -o ni dɔɔ -woo 'seriwo mεε 'la zan mu -o -yren 'yi 'bhe 'pegee gadε mu 'mu a -za ma.

Zaki a 'pubɔwli

¹ 'Mi Zaki 'la 'η 'yoo- 'ke -Waanbhaa' 'pegee Mεεzan Zesu Krisi a yewone 'le bhe, 'mi -le 'lεtεrε 'lεε- de 'zi. 'Ka mu Zesu 'yi mu 'la -daa Izraeli -gbaa vu ta ple 'ε 'lii, 'bhεε- 'ka zεnle -o 'drunyan 'yi 'kleen 'bhεεke mu -yi yrεkρεn- ॥nɔɔ, 'η 'yoo- 'lεtεrε 'lεε- 'kpa zii' 'ka ni 'ke 'η 'ka 'pubɔ-.

Mεε zrubaglinza mu 'pegee -za -gloɔ mu -yikunle

² 'N neεne- mu, 'ke -za -gloɔ 'oo -za -gloɔ 'la ॥tian 'ka ma, -kaa ye 'bhii- 'ka zrukpaα' pε -gbεnε -le.

³ 'Kaa 'yaango- 'bhii- 'ke -o 'ka 'kpaleyā 'ε 'yidaan- 'ke -za -gloɔ 'le, 'bhεε- 'bhe 'ka daan -za -gloɔ 'yikunlele.

⁴ 'Dun- -kaa 'to 'ke -o 'kaa- -za 'yikun zru 'ε ye gbe 'ε 'kpen ma, 'kooko- 'ka kλε mεε -lεsole mu 'le, 'bhεε- waa 'joo 'yɔɔ- 'kedo- 'kpo ye 'ka zi.

Mεε 'seriwoza -zadɔleya -srɔɔwo zayi'

⁵ 'Ke -zadɔleya laa -o mεε 'la zan 'koo 'ka ba, 'bhe zan 'bhe 'yrewo -Waanbhaa' ma, 'bhεε- -Waanbhaa' nu 'bhe 'nale- 'bhe zan ni. -Amasroyi, -Waanbhaa' gbe ta -o taataa pε nale ma mokpεn' ni, 'bhεε- yaa la mεε ta pε nayre nɔc-mεε ni.

⁶ 'Dun-, 'ke 'bhe zan -o 'bhe -zadɔleya 'ε 'yrewole, -a 'kpale- kλε -Waanbhaa' 'yi 'bhii- -e nu a -srɔɔwole, 'bhεε- yaa -a zru kλεple 'bhe 'yrewole 'ε ma. -Amasroyi 'ke mεε 'la zan -a zru kλεple, 'bhe zan -o 'bhii- wεyi- 'pɔɔ do 'la 'ke -ploo 'bhe 'lawlen-, -ya bεen, 'bhεε- -ya wian yrεkpεn- nɔc.

⁷ 'Bhe zru ple zan 'ε, 'bhe 'laa 'bhe -yrikpale pε 'kedo- 'kpo 'srɔɔwole ta Mεεzan -Waanbhaa' 'koo.

⁸ 'Bhe zru ple zan 'ε, yaa bo -a -lilian' do 'kpo ta -a 'taawogbεya 'ε 'yi.

'Kɔɔfleŋya 'pegee -nafloya

⁹ 'Ke -koo' neεne- 'la -yoo 'kɔɔfleŋzan 'le, -ya 'gbu 'wasowo -a 'lawlenle 'pegee -a kλεle mεε gblaan 'le -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe -zayi'.

¹⁰ 'Bhεε- 'duŋ-, pεzan 'ε 'bhe 'bhe 'gbu 'wasowo 'bhe 'gbu mazina zayi'. -Amasroyi -e nu 'kanle-blaale 'bhii- -bɔn -bi 'laa mɔ gɔne- 'la gbeen-.

¹¹ -Yretεbhe wlεn, 'bhεε- -e bhi 'egloole, -e -bɔn 'ε dε, 'bhεε- 'bhe ga. 'Ke 'bhe kλa, -a -bi 'ε balaa', 'bhεε- 'bhe -lreleya 'ε 'kpen go 'bhe 'yi. 'Bhe kλεgbεya 'ε 'yi 'ezin-, yi do ta, pεzan 'ε nu 'kanle-blaale- 'ke -a -yregbaanle -o 'waati 'la ba -yaa' ye mu 'ε ba.

-Za mu 'la mεε -lεkan' 'bhεε- -wa bɔ -za cɔcɔ -y'i

¹² 'Ke Zesu 'yi mi 'oo Zesu 'yi mi 'la -za -gloɔ 'yikwan[], 'bhε zan a pe -yinra! -Amasrɔyi 'kee-[]yaan -za -gloɔ 'ɛ 'yikunlele, -e nu 'bhε ma -tron 'srɔɔwɔlɛ 'ke bole -yrε ma -si 'la -Waanbhaa' 'bhε 'liiwli- []naa 'bhε 'nale- ta -a -za sɔ mεε 'la zan mu ni 'bhε 'le. *

¹³ 'Ke -za 'yɔɔ- klεle -o mεε 'oo mεε 'la zan -lεkan zii', 'bhεε- -e -balaa' -za 'yɔɔ- 'yi, 'bhε zan laa pele dɔɔ: «-Waanbhaa' -le 'ŋ 'lεkan zii' -za 'yɔɔ- klεle 'le.» -Amasrɔyi pe 'kedo- 'kpo 'laa sɔ a klεle- 'bhεε- -Waanbhaa' -za 'yɔɔ- klε, 'bhεε- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu laa mεε 'kedo- 'kpo 'lεkan- -za 'yɔɔ- klεle 'le.

¹⁴ 'Duŋ- mεε 'tɔle- mεε, -a 'gbu zru maza mu 'ɛ 'mu -le -a 'gbu 'lεkan- 'bhεε- -wa glaan yrεtεtε, 'bhεε- 'mu 'a kun.

¹⁵ 'Ke -a zru maza -yɔɔ' mu 'ɛ -wa -yinia, -wa -balaa' -za 'yɔɔ- 'yi. 'Ke -za 'yɔɔ- 'ɛ gbaandia-, 'bhεε- -a -yiyyaa -a zru 'ɛ ni, 'bhε 'lεyan- 'ke 'yee- mεε 'ɛ gale -la -le.

¹⁶ 'N neεne- mu 'la -za sɔ 'ŋ ni 'egbenεle, 'ka 'laa 'ka 'gbu 'yinile.

¹⁷ Mεε -srɔɔwo' pe 'kpεn 'lrele- 'pegee -o mεε gba pe -lεsɔle -lrele' 'la ba 'mu 'kpεn da -kɔɔ' De -Waanbhaa' 'la laanima 'bhεε- ba. 'Yele- -yrεtεbhε 'pegee mle, 'bhεε- mlεklen- mu 'ɛ []kla. Yaa -a 'gbu mabɔɔ -titi, 'bhεε- -gblo 'kpayrε- laa -o -a ma.

---

* **1:12 1.12** -Zablayre []nɔɔ, 'ke mεε 'la zan 'sen 'yaa- wo 'bhε gwledanyɔɔn 'ɛ 'le, -o -yaa -yri 'laa zungbhle do bo 'bhε zan 'ɛ nɔgblo ma 'bhε 'senjgoza 'ɛ -tɔɔmasie 'le.

18 -A 'gbu zru maza ta, 'bhεε- -e -si drεε -naa -koo' ni -yaa' wlan ma jan 'ε ma. -E 'bhe ɿkla, 'kooko- -koo' sɔ klεle- 'bhii- -a klεpε drεε mu 'ε -lwa mu 'le.

'Trɔnkpale -jan ɿla 'bhεε- -a -yizakle'

19 'N neεne- mu 'la -za sɔ 'ŋ ni 'egbεnεle, -kaa 'yaango- dɔɔ mεε 'tɔle- mεε 'bhe 'yriwlale klε 'bhe 'trɔnkpale ma -jan ɿla 'elwale 'pe, 'duŋ- yaa 'koole- -janwole ma 'bhe 'pegee yaa a zrupliile blaale-.

20 -Amasrɔyi 'ke mεε 'la zan 'bhe zrupliila, 'bhe zan laa -za 'lɛdɔole klε -Waanbhaa' -yrε 'yi 'bhe 'le.

21 'Bhεla- -zayile, pε 'oo pε 'la 'bhe mεε 'kpee 'trinjɔ-, 'bhe 'pegee -yɔɔya' -gloɔn 'ε 'kρεn, -ka 'ploo 'mu 'kρεn klεle ma. 'Bhεε- -Waanbhaa' a -jan 'la ɿbwa 'ka 'kpee, -ka 'bhe 'kun 'ka zru -dɔɔ 'le, 'bhe -le sɔ 'ka gole- -za 'yi.

22 'Ka -Waanbhaa' a -jan 'la ɿmaa, 'ka 'laa bolε 'ka 'trɔnkpale drɔŋ ma -a ɿla, -kaa -yizakle; 'kebhlaale 'ka -o 'ka 'gbu -la 'yini zii' 'bhe gbeεn-bhe.

23 'Ke mεε 'la zan 'e 'trɔnkpaa -Waanbhaa' a -jan 'ε ɿla, 'bhεε- 'ke yaa 'taawole -a ta, 'bhe zan -o 'bhii- mεε 'la zan -a 'gbu wleyi' -glinna -dwalen' do 'yi, -ya 'gbu ye 'bhii- -yoo gɔnε- 'la gbeεn-.

24 'Bhεε- 'kee- 'yaan- -a 'gbu wleyi' -glinlele 'waati 'la ba, -e jila, 'bhεε- -ya 'gbu wleyi' 'ε ɿya gɔnε- 'la gbeεn- 'bhe ni -a 'kpee 'bhe yrε do 'ε ɿnɔɔ bhe.

25 'Toŋ 'la 'bhe 'lesole -o, 'bhεε- 'ke 'bhe -koo' bo -koo' 'gbu ma, 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'e 'yrεkpaa- -a -yi 'elrele, 'bhεε- 'ke -a bloɔle- ɿbwa

'bhe 'toŋ 'ε ma, 'bhεε- 'ke yaa bolε -a 'trɔŋkpale ma drɔŋ -a -la, 'bhe 'pegee 'kee- ni -a 'kpee; 'dun- 'kee- 'taawoa[] -a ta, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'ε -dɔɔbole -a kleza mu 'ε 'kpen 'yi.

²⁶ 'Ke mεε 'la zan 'a 'gbu ye 'bhii- -yoo -Waanbhaa' gba mi 'le, 'dun- 'ke 'bhe zan gbe laa so 'bhe 'gbu 'le ta, 'bhe zan -o 'bhe 'gbu 'yini zii' 'bhe 'yi 'bhe gbeεn- bhe. 'Bhe zan a 'seri 'ε 'bhe -o bhaama.

²⁷ 'Dun- -wa pe 'kela ma dɔɔ 'seri 'weŋ 'bhe 'pegee 'seri -kpɔɔcɔɔ -kɔɔ' Dε -Waanbhaa' -yres 'yi 'bhe -le -gε: twenε- mu 'pegee glaanle mu -gblakun' 'ke -woo 'trεbhɔ 'yi, 'bhεε- 'yaa 'tolε- 'ke 'drunyan 'yi pe mu 'e 'kpee 'triŋdɔ-.

2

-Kɔɔ 'laa pezan mu mabhaabhɔle 'kɔɔfleŋzan mu ta

¹ 'N neεne- mu, 'ka 'kpale- 'la -yoo -kɔɔa' Mεezan Zesu Krisi 'tɔbhɔle 'ε 'yi, 'ka 'laa 'ekebagole.

² 'N 'bhe 'pe zii' win 'la ma, 'bhe -le -gε: 'kee- []kla 'bhii- mεε plε -nwa wlale 'ka 'klale- o 'ekeba yres 'la []nɔɔ 'bhe []nɔɔ. -A do -o 'ke pezan 'le, 'bhεε- 'bhe -can 'kplɔ []bwa 'bhe gbe ma, 'bhεε- 'bhe -baale' -o 'ke dunε- 'lrele- do 'le. 'Bheε- mεε -bhεεke' do 'ε 'bhe -o 'ke 'kɔɔfleŋzan 'le, 'bhεε- dunε- kplε do -le 'bhe ta.

³ 'Ke 'ka 'yrɛkpaa- mεε 'la zan -baale' -o 'elrele 'bhe ma, 'ka -gasikpa 'bhe 'lεε, 'bhεε- 'kaa pe 'bhe ni dɔɔ: «Nu yala- mεε gblaan yaayrε 'lεε- []nɔɔ -gε.» 'Bheε- 'kaa pe 'kɔɔfleŋzan 'ε ni dɔɔ: «'Bhi, bo 'e gaan ta». 'Ke 'ka 'laa 'bhe 'pelε-, 'ka so -a

pele- -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Bhi 'nu 'yala- 'tre ma 'ŋ gaan ma -gɛ.»

4 'Ke 'ka 'bhe ɿkla 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ka 'laa -o mɛɛ 'ke gblaan -yiya' zii' mɛɛ 'ke ni 'ka ba εɛ? 'Bhɛɛ- 'ka 'laa -o mɛɛ mu 'kitikan zii' 'ka 'kpreejan- -yɔɔ' mu 'ɛ 'le εɛ?

5 'N nɛɛnɛ- mu 'la -za sɔ 'ŋ ni 'egloɔle, -ka 'ka 'trɔnbado doo: -Waanbhaa 'drunyan 'lɛɛ- 'yi 'kɔɔfleñzan mu 'ɛ makwan-, 'kooko- -o kłe mɛɛ gblaan mu 'le -waa' 'kpaleyə -gbɛɛnɛ 'ɛ ma; 'bhɛɛ- -o 'ciɛn kłe 'yee- -Waanbhaa' a 'liiwl- ɿnaa -bhleñgbeya -wa 'la 'naza- ta -a -za sɔ mɛɛ 'la zan mu ni 'bhe 'le.

6 'Bhɛɛ- 'ka mu, 'ka -yraladwa mɛɛ 'kɔɔfleñzan 'ɛ ma -mela ma εɛ? -De mu -le -yrɛnkpa' zii' 'ka ta εɛ, 'bhɛɛ- -de mu -le 'ka 'kun 'bhɛɛ- -o ge 'ka 'le -klu ta, pɛzan mu 'ɛ 'wole- 'laa 'bhe kłe εɛ?

7 'Woo- pɛzan mu 'ɛ 'wole- 'laa -o Zesu Krisi 'tɔ 'lrele- 'la -yoo 'ka ma 'bhe 'sie zii' εɛ?

8 Wlan 'ɛ ni, 'toŋ 'la 'bhe -za 'gbu -o 'egloɔle -Waanbhaa' a -bhleñgbeya 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe yɔɔndɛle -o -yaa' 'Sewɛ 'ɛ 'yi 'bhe -le -gɛ dɔɔ: «'E -vindo' mi -za 'sɔ 'e ni 'bhii- 'e 'gbu -za sɔ 'e 'gbu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.»

9 'Dun- 'ke 'ka -o mɛɛ mu bago 'zi, 'ka -o -za 'yɔɔ- -la kłe 'zi 'bhe 'le bhe. 'Bhɛɛ- 'toŋ 'ɛ -kpan baaa- 'zi 'ka ta, -amasrɔyi 'ka -o -a 'yisiɛ zii'.

10 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan Moizi a 'toŋ mu 'ɛ 'kpɛn 'kłosikun, 'bhɛɛ- 'ke -ya gɔ do 'kpo 'yisiɛla -o ba, -e kłe 'bhii- -ya 'kpɛn -la -yisiɛla bhe -Waanbhaa' -yrɛ 'yi. 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -kpan baale -o -a ta.

11 Wlan 'ε ni, -Waanbhaa' 'la -ya ɿpia dɔɔ: «'Yaa -yanbhɔɔya klele,» 'yee- do 'kpo 'ε 'yela-ɿpia 'ezin- dɔɔ: «'Yaa mεε dele.» 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke 'yaa -yanbhɔɔya klele, 'duŋ- 'kee mεε ɿdia, -e Moizi a 'ton 'ε 'kpən -la -yisiela bhe.

12 'Bhe 'yi, -ka -janwo' 'bhe 'pegee 'ke 'ka 'a 'yizakle 'bhii- -o nu bhaaplen mu 'la 'kitikanle 'ke 'ton 'la 'bhe mεε bo 'bhe 'gbu ma 'bhe 'le.

13 Wlan 'ε ni, 'ke mεε mu -yrən 'laa 'klale- mεε 'la zan ma, 'bhe zan -yrən 'laa nu 'klale- -Waanbhaa' ma, 'ke -yoo -a 'kitikanle yi 'la 'le. 'Duŋ-, 'ke mεε -yrənkla' mεε 'la zan ma, 'bhe zan -yrənkla 'ε -Waanbhaa ma 'bhe 'yi nu yale -Waanbhaa' a 'kiti 'la -yoo 'bhe zan 'ε ma 'bhe ni.

'Kpaleyə 'pegee kleza 'lrele- mu

14 'N nεεnε- mu, 'ke mεε do 'a ɿpia dɔɔ -a 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi, 'bheε- 'ke yaa 'bhe 'kpaleyə 'ε zrɔn -a kleza mu 'ε ma, 'bhe 'trɔn- -o -a ma -mɛla -le εε? 'Bhe 'kpaleyə -gloɔn 'ε sɔ -a gole- -za 'yi εε?

15 'Kee- ɿkla 'e nεεnε- 'gwlaan- 'le oo, 'kee- ɿkla 'e nεεnε- 'le oo, 'bheε- -o ta flen- -o, 'bhe 'pegee pele kplankplan laa -o 'kɔɔ 'tanji,

16 'bheε- 'ke 'ka do 'a ɿpia -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' 'ka -dɔɔbo! -Ka ge pε ɿkla 'ka ta 'bheε- -niinii' go 'ka ma, 'bhe 'pegee -ka pɛbhle 'bheε- 'ka kpɛdɔ.» 'Bheε- 'ke -o mazadwa pε 'la ma, 'ke 'ka 'laa 'bhe 'nale- -o ni, 'bhe 'duma 'ε -mɛla 'yanwo- 'ka ma εε?

17 'Kpaleyə a pe -za 'ε -yoo 'bheε- gbεεn- bhe. 'Ke 'yee 'kpa -Waanbhaa' 'yi, 'bheε- 'ke 'yaa 'bhe

'wlata- za mu klε, 'yaa- 'kpaleyə 'ε -yoo 'ke bhaama za -la -le.

18 'Duŋ- mεε do nu -a pele 'e ni dɔɔ: «'Bhi 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi, 'bhεε- 'mi -za 'lrele- mu klε!» 'Ke 'bhε ɔkla, 'mi nu -a -lekunlε 'bhε zan ni dɔɔ: «'E 'kpaleyə 'ε zrɔn 'ŋ ni 'kee kleza mu laa -o 'bhε ba; 'bhεε 'mi nu 'mi a pε 'kpaleyə 'ε zrɔnłε 'e ni 'ŋ kleza mu 'ε 'le.»

19 'Bhi pe dɔɔ 'e 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -Waanbhaa' -o do 'kpɔ, 'bhε -o 'ke -za 'lrele- 'le. 'Duŋ- 'zina mu 'ε -woo kpa -Waanbhaa' yi 'bhεε- gbeɛn- 'ezin-, 'bhεε- -o bɛɛn -gblaan 'ε 'kɔɔ -a -lɛɛ.

20 -Zadɔkle! 'Yoo- -a zi 'bhii- 'ya 'yima 'bhii- 'kpaleyə 'la 'ke kleza mu laa -o 'bhε ba, 'bhε -o 'ke bhaama 'kpaleyə 'le εε?

21 -Waanbhaa' -kɔɔ' -gbɔɔ Abraamu ɔkla 'ke mεε -lɛdɔɔle -a -yre 'yi 'nale- -a ma εε? Yaa klelε -a kleza mu -la ma εε? -E -Waanbhaa' -weli' 'ε ɔmaa, 'bhεε- -ya gbe -ne Izaki -kwan, 'bhεε- -e 'bhε ɔkpaa 'srakagoyre 'ε ɔnɔɔ, 'bhεε- -e -yaa zan bi 'bhε dɛlε, 'bhεε- -e 'bhε klε 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni.

22 'E 'bhε ɔya 'tε εε! -A 'kpaleyə 'ε 'pegee -a kleza mu 'ε 'yaa- 'eke- 'yi. 'Bhεε- -a kleza mu 'ε -yaa 'kpaleyə 'ε 'lɛswaɔ.

23 'Bhε klɛgbεya 'ε 'yi, -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ -e 'kela ɔpia 'bhεε- 'lɛswaɔ, -ya ɔpia dɔɔ: «*Abraamu 'e ɔkpaa -Waanbhaa' 'yi, 'bhεε- 'bhε 'a ɔya 'bhii- mεε -lɛdɔɔle 'le -yaa 'kpaleyə 'ε ma.» 'Bhεε- -Waanbhaa' 'a 'sila- 'bhε 'bhɛgwlen-.

24 'Ka 'bhε ɔya εε! -Waanbhaa' laa mεε ye mεε -lɛdɔɔle 'le -a 'kpaleyə do -kplɛn ma, 'duŋ- -ya ye mεε -lɛdɔɔle 'le -a kleza mu 'la da -a 'kpaleyə 'ε

ba 'mu -la ma.

²⁵ 'Bhe klegbeya do 'kpc 'ε 'yi, -Waanbhaa' gwlen -glin le Raabu ɿya le -lēdōōle 'le -a kleza mu 'la da -a 'kpaleya 'ε ba 'bhεε- ma. 'Yee- Raabu -le Izraeli mu a yre ma -klōsikun mu 'ε ɿkwan 'elrele, 'bhεε- -yoo -gwa -za 'yi 'ke -yoo bɔ zi -bhεεke' do ta -o jila bhla 'ε zi.

²⁶ Wlan 'ε ni, 'bhii- 'ke nii- 'laa -o mεε 'fle 'la 'yi, 'bhε -o gbaa 'le gɔnε- 'la gbeεn-, 'bhε klegbeya do 'ε yi, 'ke kleza mu laa -o 'kpaleya 'la 'yi, 'bhε 'kpaleya 'ε gale -o.

3

-Kɔɔ̄ gbεsɔ̄ -kɔɔ̄ 'ε 'la ma 'kpaale- ta gɔnε- 'la gbeεn-

¹ 'N nεεnε- mu, 'ka 'laa klele 'ebebele 'ke 'kaa pe dɔɔ 'ka -o klele- -Waanbhaa' a -Jan 'ε daan mu 'le. 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -kɔɔ̄' mu mεε daan mu 'ε, -o nu -kɔɔ̄' mu 'kitikanle 'eglōōle 'ke 'bhε kan mεε -vin mu 'ε ta.

² -Kɔɔ̄ 'kpεn 'yini- 'e -glōōn -bebe 'le. 'Ke mεε do -yi 'laa ni -titi -a 'wojan- mu 'ε 'yi, 'bhε zan 'ε 'bhε -o 'ke mεε -lēsole do 'le. 'Bhεε- -a gbεsɔ̄ -a 'gbu 'fle 'ε 'yikunle ta -a kleza mu 'ε 'kpεn 'yi 'ezin-.

³ 'Ke -kɔɔ̄' wi -soo' blasan- bhle bɔ-a -lii, 'kooko- -e 'kɔɔ̄- zru maza kle. 'Bhe klegbeya 'ε 'yi bhe, -kɔɔ̄' mu sɔ 'woo- wi -soo' 'ε 'lēdōōle -za 'ε 'kpεn 'yi.

⁴ -Ka 'ka 'yrekpa 'ezin- -yi ta -baton' -gbεnε mu 'ε ta doo: 'ali- -woo 'egbεnεle bhe oo, 'bhε 'pegee -ploo -gbεnε mu -le sɔ -o -yrɔnle', 'duŋ- -o bhɔpε

'fiəntrɔnnɛ do -le -o -lədɔɔ' 'ke -o bho mi 'ɛ -ya zi
'bhii- -o ge yre 'la ɿnɔɔ -o ge 'bhɛɛ- ɿnɔɔ.

5 'Bhe ya 'ɛ 'yi bhe, bhaaplen nre 'ɛ -yoo 'ke
-kɔɔ' 'fle 'ɛ dɔpɛ 'fiəntrɔnnɛ do -la -le. 'Duŋ- -ya
'gbu magbaande 'kee- -jan -gbɛnɛ -gbɛnɛ mu wo.
-Ka 'ka 'yrekpa 'ezin- doo, 'tɛ 'klɛɛnnɛ do -le sɔ
-bɔɔ -gbɛnɛ do 'kpɛn 'kpaciele.

6 'Bhe klɛgbɛya do 'ɛ 'yi, mɛɛ nre 'ɛ -yoo 'bhii-
'te gbɛɛn-. 'Yele- 'ke -za 'yɔɔ- kli 'gbu 'ɛ 'le. -Yoo
-kɔɔ' dɔpɛ mu 'ɛ ba, 'duŋ- 'yele- -kɔɔ' 'fle 'ɛ 'kpɛn
'triŋdɔ-. -Yoo 'bhii- 'te 'la da 'zi -jranama 'tɛ 'yi,
'bhɛɛ- -e bhaaplen a 'tre ta -si 'ɛ 'kpɛn 'siɛ-.

7 -Bɔn 'yi srɔpɛ mu 'ɛ 'kpɛn -gloɔn -o, maanne-
mu 'kpɛn -gloɔn -o, wi mu 'la 'kpɛn 'taawo- 'mu
vi ta 'mu 'kpɛn -gloɔn -o, 'bhe 'pegee wɛyi- ba
wi mu 'ɛ 'kpɛn -gloɔn, bhaaplen 'kpaale- -o 'mu
'kpɛn 'wiiŋ-.

8 'Duŋ- bhaaplen do 'kpɔ gbe laa 'sɔlɛ- -lido'
mɛɛ nre 'ɛ 'yikunle ta. Pe -yɔɔ' -le 'kɛle-, bhaaplen
do 'kpɔ gbe laa sɔ -a -yikunle ta. -Yoo 'bhii- mle
-baa'.

9 -Kɔɔ' 'kɔɔ Dɛ Mɛezan -Waanbhaa' -dɔɔbo'
-kɔɔ' nre do 'kpɔ 'la 'le, -kɔɔ' mɛɛ mu 'la
-Waanbhaa' -o ɿkla -a bhɔɔma mu 'le 'mu
'danganwo 'yee- nre do 'kpɔ 'ɛ 'yela- -le 'ezin-.

10 'Duma da -lii do 'kpɔ 'la ɿnɔɔ, 'dangan da
'yee- -lii do kpɔ 'ɛ 'yela- nɔɔ- 'ezin-. 'N nɛɛnɛ-
mu, 'ka 'laa 'tolɛ- 'kee- kli 'bhe gbɛɛn-.

11 -Yi 'nrəle- 'pegee -yi yienle, -o plɛ -kpɛn 'laa
sɔ 'pwɛle -yi -gluu do 'yi.

12 'N nɛɛnɛ- mu, figi diiŋ do laa sɔ -a bhaa klɛle-
'ke olivi 'le, 'bhɛɛ- -drɔɔ diiŋ do laa sɔ 'bhe bhaa
klɛle- 'ke figi bhaa 'le. 'Bhe klɛgbɛya 'ɛ 'yi bhe, -yi

'nrale- 'pegee -yi yiɛnle, -o plε -kpɛn sɔ dale- tɔ
ŋgblo do 'yi εε?

-Zadoleyə 'la da -Waanbhaa' ba

¹³ -De 'gbu -le -zadɔ' mi 'le 'ka ba εε? 'Bheεε- -de
'gbu -la yikanle -o 'ka ba εε? 'Bhe zan 'ɛ 'bhe 'a
zrɔn a 'taawogbeya -lrele' 'ɛ 'pegee -a kleza mu
'la -e 'mu kle -a zru -dɔɔ 'pegee -zadoleyə 'le 'mu
ma.

¹⁴ 'Duŋ- 'ke 'ka zru 'pale- -o 'ke zranwole 'pegee
'ke zaabɔle zru 'le 'ka 'kpee, 'ka 'laa 'ka 'wasowole
'ke 'kaa pe dɔɔ 'ka -o 'ke -zadɔ' mu -le. -E kle 'bhii-
'ka -o wlan 'ɛ malabɔɔ 'zi 'bhe gbεεn- bhe.

¹⁵ 'Bhe -zadoleyə -gloɔn 'ɛ 'bhe 'laa da laanima
-Waanbhaa' ba. 'Duŋ- 'bhe da 'drunyan 'lεε-
'bheεε- 'yi, 'bhe da bhaapleŋ zru -la -yi, 'bheεε- 'bhe
-o -Setran' 'kɔɔpε- -la -le.

¹⁶ -Amasrɔyi 'ke zranwole zru 'pegee zaabɔ zru
-o yre 'oo yre 'la ɻnɔɔ, -za 'yizaale -o 'bheεε- ɻnɔɔ,
'bhe 'pegee kleza -yɔɔ' 'ɛ 'kpɛn -gloɔn

¹⁷ 'Duŋ- -zadoleyə 'la da -Waanbhaa' ba, 'ke
'bhe -o mεε 'la zan 'yi, 'bhe zan -si 'ɛ -yoo 'wen,
yaa gwle glin, 'bheεε- -a -yi -o 'edɔɔle, -e mεε
-klɔsikun, 'bheεε- -e mεε -yrɛnkla' 'ebebele, 'bhe
'pegee -e -za 'lrele- -bebe kle. Yaa mεε mu bago,
'bhe 'pegee yaa -za kle mεε -yre 'kɔɔ.

¹⁸ 'Ke mεε 'la zan mu yilabla ziglin, -o -waa -za
mu 'kpɛn kle yilabla 'yi. 'Bheεε- 'bhe 'lεyanyre kle
'ke -ledɔɔleyə 'le.

4

Bhegwlenya 'kpale 'drunyan ta pε mu ma

1 Gwle mu 'pegee sra mu 'la -woo 'ka 'plen-, 'mu -o da 'zi -me -la ba εε? Zru maza -ycc' mu 'la gwledan 'eke- ba 'ka zru 'ε 'yi, 'kooko- -o gbeblcc' 'ka ta, waa -o da 'zi 'mu -la ba εε?

2 'Ka 'yrebhɔ- pe mu zi, 'dunj- 'ka 'laa sc -o -srccowole; 'bhεε- 'ka mεε dε, 'bhε 'pegee 'ka zranwo; 'dunj- 'ka zru laa kpala'. 'Ka 'yrebhɔ- pe 'la zi, 'ka 'laa sc 'bhε 'srccowole. 'Bhela- -yile, gwle mu 'pegee sra mu -o 'ka 'plen-. 'Ka mu 'dunj-, 'ka -o pe 'la zi, 'ka 'laa 'bhε 'srccwo-, -amasrɔyi 'ka 'laa pe -yrewogbεya 'ε dɔ -Waanbhaa' ma.

3 'Ali- 'ke 'ka pe -yrewoa -Waanbhaa' ma, 'ka 'laa 'bhε 'srccwo-, -amasrɔyi 'kaa 'yrewo win 'la ma, 'bhε -o 'eyccle. 'Kaa 'yrewo 'ka 'gbu 'nrayiza -la kle zayi'.

4 Zru ple zan mu! -Ka mu pe dɔɔ 'ka -o -Waanbhaa' zi, 'bhεε- 'ka pe 'ezin- dɔɔ 'ka -o 'drunyan 'yi pe mu zi. 'Ka 'laa 'yaango- dɔɔ 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'bhε bhεgwlenya -kpaa 'drunyan ta pe mu ma, 'bhε zan kle -Waanbhaa' -scɔnnii' 'le εε?

5 Yaa klele 'ka ni 'bhii- -jan 'la -yoo -Waanbhaa a 'Sewε 'ε 'yi 'bhε -o bhaama jan 'le, 'bhε -jan 'ε 'bhε -le dɔɔ: «-Waanbhaa' a Lii 'la kpa -kɔɔ' 'yi bhe, -e zranwo -a zru 'ε 'kpxen 'le 'bhε ta, 'bhεε- -ya zi 'bhii- 'bhε bo 'yee- do -kplən -la ni.»

6 'Bhεε- drɔɔn', 'yee- -Waanbhaa' a -lileya 'ε gblaan -yiya' -yaa' zranwole 'ε ni, 'bhela- -yile -yaa' 'Sewε -ya 'pia- dɔɔ: «Mεε 'la zan mu 'mu 'gbu magbaande mεε ma, -Waanbhaa' wlən 'bhε zan mu ma. 'Dunj- mεε 'la zan mu 'mu 'gbu mazinaa, -e li 'bhεε- zan mu 'ε ma.»

7 'Bhε ya 'ε 'yi bhe, -ka 'ka 'gbu mazina

-Waanbhaa' -lεε, -ka dɔ -Setran' lεε 'eglɔɔle. 'Ke 'ka 'bhe ɔkla, 'bhεε- -Setran' nu 'ka 'tolε- 'sro, -e nu blasanlε, 'bhεε- -ya plengo 'ka ma 'egbɔɔnle.

⁸ 'Ka mu, -ka 'ka 'gbu 'mabεεn- -Waanbhaa' -din, 'bhεε- -Waanbhaa' 'gbu nu -a mabεεnlε -ka mu -din 'ezin-. 'Ka mu -za 'yɔɔ- kλε mu, -ka 'ploo-za 'yɔɔ- mu kλele ma 'fenʃfen, 'bhεε- 'ka mu zru pλε zan mu, -ka 'ka 'gbu 'kpee 'ɛ kλε 'weŋ.

⁹ -Ka 'ka wlεyisriwo, 'bhεε- -ka bhee la pε mu ɔkla 'ka ta, -ka wisi' 'bhii- 'ka -o bhee la. -Ka 'kaa- 'sɔnsile 'ɛ 'niina- 'ke wisile 'le, 'bhεε- -ka 'kaa zrukpaα' 'ɛ niina- 'ke wlεyisriwole 'le.

¹⁰ -Ka 'ka 'gbu mazina Mεεzan -Waanbhaa' -lεε, 'bhεε- -e nu 'ka 'lawlεnlε.

'Ka 'laa 'eke- 'tɔ 'yɔɔ- pele

¹¹ 'N neεne- mu, 'ka 'laa 'eke- 'tɔ 'yɔɔ- pele. 'Ke mεε 'la zan 'bhe neεne- do 'tɔ 'yɔɔ- ɔpia, 'bhe 'pegee 'kee- 'bhe 'kitikaan, 'bhe zan 'ɛ -e -Waanbhaa' a 'Toŋ 'bhεε- 'yisiɛ zii' bhe, 'bhe 'pegee -ya 'kiti -la 'kan zii' 'bhe gbeεn- bhe. 'Dun- 'ke mεε 'la zan 'toŋ 'ɛ 'kitikaan, 'bhe zan laa kλε -li -a -kλɔsikun mi 'le, 'bhe zan kλε -a 'kitikan mi -la -le.

¹² -Waanbhaa' do -kplεn -le 'ke 'Toŋ 'ɛ 'kpa mi 'le, 'bhεε- 'yela- do -kplεn -le mεε mu a 'kitikan mi 'le. 'Yela- do -kplεn -le sɔ mεε gole -za 'yi, 'bhεε- 'bhe 'seŋ -o 'yela- do -kplεn ni 'kee- mεε kλε ni pε 'le. 'Dun- 'bhi 'la 'bhi -o 'e -vindo' mi 'ɛ 'kitikan zii', -dele 'bhi 'le εε?

-Naflo pε mu -o 'ke mεε -lekantε mu -la -le

¹³ -Ka 'ka 'trɔnbadɔ doo, 'ka mu 'la 'kaa pe dɔɔ: «'Kee- ɔkla -zɔn oo, 'kee- ɔkla too, 'o nu gelε 'taa

ta -wa do ta. -O nu lεε do klεlε -a ncc-. 'O nu yawo wole -a ncc- ye, 'bhεε- 'o nu -gɔli' 'sccwɔlε -a ncc-.»

¹⁴ 'Duŋ-, -za 'la nu klεlε too, 'ka 'laa 'bhε dɔ -zɔn 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kplεn ba. 'Ka 'si 'ɛ -yoo 'bhii- 'tε -gbεn do gbεen. 'Ke 'tε -gbεn 'ɛ -e 'wlenna-, -e mɔ 'waati sa, 'bhεε- -e piilaa' 'eke-ma, 'bhεε- -e ni mεε -yre ba.

¹⁵ 'Ka mu, -kaa pe drɔɔn' dɔɔ: «'Ke -Waanbhaa' -dwa -a -la, 'o nu bole 'o 'yre ma, 'bhεε- 'o nu -za 'lεε- 'bhε klεlε, 'bhεε- 'o nu -za 'la bhe 'bhε klεlε.»

¹⁶ 'Bhεε- 'duŋ-, 'ka mu, 'ka 'ka baa 'ka 'gbu 'wasowo ma 'lijan- -gbεnε -gbεnε mu 'ɛ 'le. 'Bhε 'wasowogbεya 'ɛ, 'bhε 'laa lele.

¹⁷ 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan sɔ -za 'wlan klεlε-, 'ke yaa 'bhε klεlε, -e -za 'ycc- -la klε 'zi 'bhε gbεen-bhe.

5

Pezan mu 'kpeelεkan za mu

¹ 'Ka mu pezan mu, -ka 'ka 'trɔnbadɔ doo! -Klɔlɔɔ' maza mu 'la nu 'tenlε- 'ka ma, -ka wisi' 'bhεε- -ka -gbekan' 'mu -zayi'.

² 'Kaa- -naflo mu 'ɛ 'pa gbe -ycc 'ɛ 'kcc, -woo bɔn 'zi. 'Bhεε- 'ka ta pe mu 'ɛ 'pa gbe -ycc 'ɛ 'kcc, 'bhεε- -glolo' mu -o bhle 'zi.

³ -Can ɔ:bwa 'kaa- -can mu 'ɛ 'pegee 'kaa- -goli' mu 'ɛ ma. -Can 'ɛ nu klεlε 'kaa- -za 'ycc- mu 'ɛ ma 'sre 'le. -E nu klεlε 'bhii- 'tε do gbεen-, 'bhεε- -e nu 'ka 'fle 'ɛ 'kpen 'bhlelε-. 'Ka 'kaa- -naflo mu 'ɛ zre -dwa 'eke- ta, 'bhεε- 'duŋ- 'drunyan 'yan yi 'ɛ ɔ:bhwā -wa -din gban.

4 -Ka 'ka 'yrekpa doo! Pebhaa 'kan yewone mu 'la -o 'kaa- gba mu 'ε ta pebhaa mu 'ε 'kaan- 'ka ni, 'ka 'laa 'mu a ye 'ε ma -sra 'lesole 'ε 'nale- 'mu ni. 'Bheε- -o wisia[] 'eglɔɔle 'bhe -za 'ε 'yi, 'bheε- Mεezan -Waanbhaa' -Gloɔ -waa' wisiwli mu 'ε []maa.

5 'Ka 'kaa- boleya 'tre ta 'ε []kla 'kaa- -tron ma pe -la -yi, 'bheε- zru maza 'tɔle- zru maza 'la klele []swa 'ka ni, 'ka 'bheε- 'kpɛn []kla. 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ka -blaala 'bhi- wi blaale mu 'la de yi 'ε -yoo zan bhɔle 'mu gbεen-.

6 Mεε 'la zan laa -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ klele 'ka ni, 'ka -kpan -balaa' 'bheε- ta, 'bheε- 'kaa []dia, 'ke waa -za 'kedo- 'kpɔ klele.

Zrubakpaaleyə 'pegee 'seriwole

7 'N nεεnε- mu, -ka 'ka zrubakpala 'ke 'bhe ge 'tenle- Mεezan Zisu Krisi 'nule- 'ε ma. -Ka gba 'kpa mi 'ε -glin doo: -E yaa gba 'ε ta pebhaa mu 'la -za -o -a 'kɔɔ 'eglɔɔle 'mu -la 'kan bhla 'ε magben. 'Kee- san la -lwa mi 'ε banle ma, 'kee- nu 'tenle- la boolazi mi 'ε banle ma, -ya zrubakpalaa -yaa' gba la pe mu 'ε zi.

8 'Ka mu 'duŋ- 'ezin-, -ka 'ka zrubakpala 'bheε- gbεen-, -ka 'ka zru dɔ 'eglɔɔle, -amasrɔyi Mεezan 'nu yi 'ε []bhwa gban -wa -din.

9 'N nεεnε- mu, 'ka 'laa 'ka 'la ma janwole 'eke- ni, 'kooko- -Waanbhaa' laa nu 'ka 'kitikanle. Mεezan Zisu Krisi 'nu yi 'ε []bhwa gban -wa -din, 'yele- 'ke 'Kitikan mi 'gbu 'ε 'le.

10 'N nεεnε- mu, -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'la -janwoa Mεezan 'tɔ 'ε 'yi, -woo zrubakpalaa -waa' -yren mu 'ε 'yi gɔnε- 'la gbεen-, -ka 'mu a

zrubakpaagbεya 'ε -glin doo, 'bhεε- 'ka 'ka 'kpa -o ma 'bhε 'yansi klεlele.

11 -Ka 'ka 'trɔnbado doo! Mεε 'la zan mu -yrεn 'yikun-, 'wa pe dɔɔ waa pe -yinra'. 'Ka Zɔbu a -yrεnyikungbεya 'ε ɔmaa. Mεεzan -Waanbhaa' pe 'la ɔnaa -a ni -yaa' -yrεn 'yikunle 'ε blaan, 'ka 'gbu 'bhε dɔ. -Amasroyi Mεεzan -Waanbhaa' mεε -yrεnkla', 'bhεε- -yoo 'ewlanle mεε ma.

12 'N nεεnε- mu, 'mi sɔ -za 'gbu 'la 'bhε -glɔɔya' 'kpankpanyanle 'ka ma, 'bhε -le dɔɔ 'ka 'laa laflε' 'pegee 'tre 'bhlele-, 'bhεε- 'ka 'laa 'ka 'sienwole pe 'kedo- 'kρɔ ma. 'Kaa- «-Aani» klε 'kaa- «-Aani» 'le. 'Bhεε- 'kaa- «-'Yooye-» klε 'kaa- «-'Yooye-» 'le! 'Ka 'laa -jan 'bhεεke 'kpale- 'bhε ma, 'kooko- -Waanbhaa' a -kpan 'laa balaa' 'ka ta.

'Seriwole gade mu ma

13 'Ke 'ka ba mεε do -o -yrεnbhle' zii', -ya 'seriwo -Waanbhaa' ni. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan zrukpaale -o, 'bhε zan -Waanbhaa' tɔbhɔ ma 'sro mu 'kpa.

14 'Ke ga -o 'ka do ma, 'bhε zan Zesu 'yi mu 'ε -waa' zileε- mu 'ε 'sii-. 'Bhε mu nu 'mu 'seriwole -Waanbhaa' ni -a ma, 'ke -wa wiij- sro 'ke -yrɔn 'le Mεεzan 'tɔ 'ε 'yi.

15 'Ke -woo 'seriwoa -o 'kpalele -Waanbhaa' 'yi, gade mi 'ε nu -bheelε'. Mεεzan nu 'klεnya 'nalε- -a ni, 'bhεε- 'bhε zan -za 'yɔɔ- mu 'la ɔkla, -e nu 'bhε zan a -za 'yɔɔ- mu 'ε ma -sroma 'yanlε-.

16 'Bhε 'yi, 'ŋ nεεnε- mu, -ka 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'ε dɔ, 'bhεε- 'ka -o pe 'eke- ni. 'Bhεε- -ka 'ka 'seriwo -Waanbhaa' ni 'eke- a -za ma, 'kooko- 'ka bhee. 'Ke mεε 'la zan -lɛdɔɔle -o -Waanbhaa' -yε 'yi,

'ke -ya 'seriwoa -Waanbhaa' ni -a zru 'ε 'kpən 'le, -gloɔya' -gbənə do kłe -yaa' 'seri 'ε 'yi.

¹⁷ -Waanbhaa' -ləla' janwo mi Eli -yaa bhaaplenj 'le 'bhii- -kɔɔ' mu gbeɛn-: -E -sromabwa -Waanbhaa' ni -yaa' 'seri 'ε 'yi, 'kooko- la laa ban, 'bhɛɛ- la laa banle -titi 'tre ta ləɛ yaga 'pegee mle 'srwado- ta.

¹⁸ 'Bhe blaan, -ya 'seriwo gbe drɛɛwoa- 'ezin- -Waanbhaa' ni 'kaa la ban, 'bhɛɛ- la -baan 'ezin-. 'Bhɛɛ- 'ke -yri diij mu 'ε -woo -bhaale'.

¹⁹ 'N neɛnɛ- mu, 'ke 'ka do ɿnia wlan a pɛ zi 'ε ma, 'bhɛɛ- 'ka ba mɛɛ -bhɛɛke' do 'bhe zan 'ε bɔ gbe drɛɛwo wlan a pɛ zi 'ε ta.

²⁰ -Kaa 'yaango- dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan -za 'yɔɔ- kłe mi do -gwa 'bhe 'ni zi 'ε ta, -e kłe 'bhii- -e 'bhe -za 'yɔɔ- kłe mi 'ε 'si 'ε -gwa -za 'yi. 'Bhe klegbeya 'ε 'yi bhe, 'bhe zan 'ε nu -a kłelə 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -za 'yɔɔ -bebe 'sroma- yan.

**Mwan
The New Testament in the Mwan language of Côte
d'Ivoire**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mwan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source
files dated 14 May 2025

1220066e-ed9e-5c66-9c3b-435a6575b8da